

Sturen op een toekomstbestendig waterschap

**Coalitieakkoord 2019-2023 van het hoogheemraadschap
van Schieland en de Krimpenerwaard van de fracties:
Water Natuurlijk, Bedrijven, VVD en SGP-ChristenUnie**

Inleiding

Zorgen voor droge voeten en schoon water: de missie van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK).

Het vigerende Waterbeheerplan 2016-2021 is uitgangspunt voor de werkzaamheden in de komende bestuursperiode. Ons waterschap geeft zich bij de uitvoering daarvan goed rekenschap van de gevolgen van klimaatverandering: intensieve regenbuien, zeespiegelstijging, bodemdaling, verzilting, droogteperioden en zoetwaterschaarste. En dat in een laag gelegen gebied dat voor een deel steeds verder verstedelijkt en dat ook een oorspronkelijk Nederlands landschap kent dat kwetsbaar is voor bodemdaling. Waarbij tegelijkertijd verantwoordelijkheid wordt genomen voor een noodzakelijke bijdrage in de energietransitie. En waarbij wordt ingespeeld op veranderende verwachtingen die burgers en bedrijven hebben van de overheid. In kort bestek zijn dit de uitdagingen waar wij met ons waterschap de komende tijd voor staan.

Gericht op de toekomst, waarin ons waterschap deze uitdagingen aan kan, krijgen de volgende vijf thema's de komende vier jaar bijzondere aandacht. Daarnaast benoemen we nog een aantal andere belangrijke punten die voor ons waterschap in dezelfde periode aandacht vragen.

Vaststelling

Vastgesteld tijdens de verenigde vergadering van 15 mei 2019.

Onze hoofdthema's

1. Klimaatadaptatie

De klimaatverandering leidt onder meer tot een grotere kans op extreem weer. De gevolgen zoals droge zomers en piekbuien met extreem veel regen in korte tijd raken ons allemaal. Dit noodzaakt tot meer maatregelen, een goede samenwerking met andere overheden en een integrale en inclusieve aanpak om stad en land aan te passen en leefbaar te houden. Samen moeten we investeren in een klimaatbestendig watersysteem, openbare ruimten en bebouwing. Om dit mogelijk te maken stellen we in de periode 2020-2024 per jaar EUR 1 miljoen extra beschikbaar voor klimaatadaptatiemaatregelen in de vorm van gezamenlijke projecten met onze partners. Ook stemmen wij daarbij onze onderhouds- en investeringsplannen op elkaar af. Bij deze projecten bieden wij uiteraard ruimte aan een dialoog met inwoners en bedrijven over de noodzaak van adaptatiemaatregelen in hun buurt.

2. Bodemdaling

Reeds lange tijd daalt de bodem in grote delen van Nederland, zo ook in ons beheergebied. Met name in het veenweidegebied is dit een probleem. Eén van de oorzaken van bodemdaling hier is de veenoxidatie als gevolg van de drooglegging. Landelijk, waaronder ook bij ons waterschap, lopen verschillende onderzoekstrajecten om bodemdaling tegen te gaan. Wij volgen deze onderzoeken nauwkeurig en gaan met andere overheden - die elk hun eigen rol hebben - en belanghebbenden het gesprek aan om samen te zoeken naar zorgvuldige oplossingen voor deze problematiek in brede zin. Bij het volgende Waterbeheerplan in 2021 evalueren we de resultaten en formuleren we de noodzakelijke vervolgstappen.

In het restveen in de Zuidplas hebben we het punt bereikt dat we geen waterstaatkundige oplossing tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten meer hebben om de huidige functie langdurig te blijven faciliteren. Daarover gaan we actief in gesprek met overheden - die elk hun eigen rol hebben - en belanghebbenden om naar een passende oplossing voor dit gebied te zoeken.

3. Klimaatmitigatie: naar een duurzame toekomst door energietransitie en circulariteit

De gevolgen van klimaatverandering, waaronder een verwachte zeespiegelstijging, vormen een toenemende bedreiging voor ons laaggelegen beheergebied. Voor ons waterschap is het belangrijk om die klimaatverandering te beperken en daarom zetten we in op mitigerende maatregelen.

Samen met de andere waterschappen hebben we afgesproken te gaan voor energieneutraliteit in 2025 en volledige circulariteit in 2050. De komende periode zetten wij daarvoor stevige stappen. Voor duurzame energie is voor de periode 2019 t/m 2023 jaarlijks al EUR 1 miljoen opgenomen in de meerjarenplanning. Deze EUR 5 miljoen zetten we in deze bestuursperiode zo spoedig mogelijk om in concrete projecten. Innovatieve technieken zoals riothermie en aquathermie worden samen met andere partijen onderzocht. De eventuele financiële voordelen van de investeringen in duurzaamheid komen ten goede aan het investeringsbudget voor deze maatregelen. We richten ons op projecten die passen bij de taken van het waterschap.

Afvalwater zit vol grondstoffen. Cellulose, fosfaat, bioplastics en andere reststromen kunnen worden hergebruikt. Wij geloven in de toekomst van de afvalwaterzuiveringsinstallatie als *grondstoffenfabriek* en zien hier een belangrijke rol voor ons waterschap. Veel start-ups en initiatieven richten zich op een breed scala aan innovaties. Bij aantoonbare economische, kwalitatieve of ecologische voordelen stimuleren wij een snelle en brede implementatie.

4. Waterkwaliteit

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is normstellend voor de aan de waterkwaliteit te stellen eisen. De waterkwaliteit in ons gebied is voor een groot deel nog niet op gewenst niveau. We voorkomen achteruitgang (standstill principe) en waar mogelijk verbeteren we de waterkwaliteit, met name in de wateren met een KRW-doelstelling, zeker daar waar veel gebruik gemaakt wordt van het water (recreatie). We geven de komende periode uitvoering aan het huidige KRW-programma en bereiden ons voor op het Stroomgebiedsplan 2021-2027. De invulling wordt conform de KRW-richtlijn in het nieuwe waterbeheerplan opgenomen.

De verschillende uitdagingen binnen ons beheergebied pakken we samen met andere betrokkenen op. Voor het terugdringen van de concentraties aan gewasbeschermingsmiddelen werken we gebiedsgericht samen met de glastuinbouwsector aan een emissieloze kas. In het agrarisch gebied geven we samen met de agrarische sector uitvoering aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer om effectief met nutriënten om te gaan en zo de concentraties van deze stoffen in het oppervlaktewater terug te dringen. In stedelijk gebied staan we samen met de gemeenten aan de lat om riooloverstorten zoveel mogelijk te voorkomen. De aanwezigheid van nieuwe stoffen zoals medicijnresten, microplastics en hormoonstoffen is een zorgpunt. Deze stoffen zijn moeilijk of niet afbreekbaar en hopen zich op in het milieu en kunnen zo een bedreiging voor de volksgezondheid vormen. Ook op nationaal niveau heeft deze problematiek de aandacht. Wij zetten ons in om met cofinanciering van het Rijk een extra zuiveringstrap te realiseren. Extra zuiveren biedt de mogelijkheid om dit schone zoete water terug te leiden naar de polder. Een groot voordeel wanneer bij droogte een tekort daaraan is. Dit is het principe van een *zoetwaterfabriek*.

5. Relatie met de omgeving

Wij werken actief met andere overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners samen bij de realisering van onze plannen. Afhankelijk van onze rol en verantwoordelijkheid is dat soms initiërend, soms stimulerend. Het bestuur treedt actief naar buiten.

Water-gerelateerde initiatieven vanuit de samenleving worden door ons ondersteund. We streven naar klimaatbewustzijn van onze bewoners en bedrijven: wat kan iedereen zelf bijdragen om wateroverlast en watertekort te voorkomen en de waterkwaliteit te verbeteren. Ook vragen wij bewoners, bedrijven en studenten om mee te denken over innovatieve oplossingen voor watervraagstukken. We vinden het belangrijk dat jong en oud kennis maakt met het belang van water en de rol daarbij van het waterschap.

Als onderdeel van educatie, communicatie en participatie staan we samen met bewoners en bedrijven in het gebied stil bij het 750-jarig bestaan van ons waterschap in 2023. Voorts initiëren en stimuleren wij het dat bewoners en bedrijven een actieve rol spelen in monitoring van waterkwaliteit en waterpeilen.

Het waterbeheerplan is belangrijk voor onze omgeving. Het bestuur wil samen met alle belanghebbenden nadrukkelijk betrokken zijn bij de voorbereiding van het nieuwe waterbeheerplan.

Verdere aandachtspunten

Waterveiligheid en zorgplicht

Ons waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de waterkeringen. Voor de grote rivierdijken doen we dat in samenwerking met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), een alliantie tussen de waterschappen en Rijkswaterstaat. Wij voldoen aan onze wettelijke zorgplicht voor de waterkeringen. Bij de dijkversterking langs de Hollandsche IJssel in de Krimpenerwaard (KIJK) continueren we de goede samenwerking met gemeenten, bedrijven en bewoners. Voor de overige keringen, voor zover niet in onderhoud bij andere partijen, voeren wij het onderhoud uit volgens een meerjarenonderhoudsprogramma.

Zoet water

De gevolgen van klimaatverandering lijken zich sneller voor te doen dan wij hadden gedacht. In de zomer van 2018 hebben we een extreem lange periode van droogte meegemaakt. De verwachting is dat dit vaker kan voorkomen als gevolg van klimaatverandering. Het watertekort veroorzaakt in onze regio niet zozeer lagere peilen, maar verzilting van het water, dat schadelijk kan zijn voor landbouw en natuur. Er zijn scenario's en maatregelen nodig om ons beter voor te bereiden op lange perioden van droogte. In het Deltaplan Zoetwater staan alle maatregelen en onderzoeken aangaande de beschikbaarheid van zoet water. De maatregelen voor ons gebied als onderdeel van de Zoetwaterregio West-Nederland maken het systeem robuuster. In het

nieuwe waterbeheerplan wordt de wijze waarop dit de komende jaren vorm moet krijgen nader uitgewerkt.

Grondwater in stedelijk gebied

In sommige delen in ons gebied, met name in Rotterdam, zijn er problemen met het verzakken van huizen als gevolg van funderingsproblematiek. Problemen met paalrot als gevolg van een lage grondwaterstand bij funderingen met houten palen worden samen met gemeente en eigenaren - ieder vanuit zijn eigen rol - opgepakt. Wij hebben oog voor de problematiek, denken mee en, zo mogelijk, faciliteren oplossingen.

Exotenbeleid

De overlast door exoten pakken we stevig aan. Waar het goed werkt, continueren wij het huidige actieve beleid. In het geval er nog geen goede methode bestaat voor de verwijdering van soorten, zoals bij de Amerikaanse rivierkreeft en de Japanse duizendknoop, participeren wij actief in de onderzoeken daarnaar.

Ons waterschap maakt bij de aanleg van natuurlijk-vriendelijke oevers continu de afweging of dit niet onnodig het werk van de muskusrattenbestrijding hindert en/of verzwakt. Beide onderwerpen zijn belangrijk. Daartoe voert men halfjaarlijks operationeel overleg met Muskusrattenbeheer.

Biodiversiteit

De biodiversiteit staat onder druk. Er is eind 2018 een Deltaplan Biodiversiteitsherstel gelanceerd. Als waterbeheerder willen wij door ons beheer en inrichting bijdragen aan biodiversiteit. Goede beplanting, het inzaaien met inheemse kruidenmengsels van taluds en een ecologisch beheer dragen hieraan bij. Aanleg van natuurvriendelijke oevers en een extensief ecologisch slotenbeheer versterken de aquatische biodiversiteit. Waar dat kan, nemen we herstel van biodiversiteit als uitgangspunt. Verder stroomlijnen we de biodiversiteitsinzet binnen ons waterschap.

Wegentaak

In de Krimpenerwaard heeft ons waterschap nog de taak van het beheer en onderhoud van wegen, bruggen en duikers. Dit is geen kerntaak van het waterschap. In de bestuurlijke verkenning waterschapswegen - onder verantwoordelijkheid van het voormalige Ministerie van Infrastructuur & Milieu - is onderzocht hoe de belemmeringen bij de overdracht van deze taak naar gemeenten kunnen worden weggenomen. In lijn hiermee wil ons waterschap in deze bestuursperiode bereiken dat deze taak aan de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard wordt overgedragen.

Eigendommenbeheer

Ons waterschap heeft een groot aantal erfpachtcontracten, waarvan een belangrijk deel voor bepaalde tijd. Mede gezien de ontwikkeling van de waarde van de grond in het vrij economische verkeer en die van de rentestand, is het relevant dat op korte termijn de gehele erfpachtportefeuille op merites en voorwaarden en het erfpachtbeleid in het algemeen worden herijkt. In dit licht worden ook andere eigendomsposities onderzocht. Gronden die geen directe waterstaatkundige functies hebben, hoeven niet noodzakelijkerwijs in eigendom van ons waterschap te blijven.

Innovatie

Innovatie biedt kansen om onze opgaven beter, slimmer en efficiënter uit te voeren, maar is geen doel op zich. Deze kansen willen we benutten. Klimaatverandering, digitalisering en automatisering, monitoring, bodemdaling, dijkversterking en energiewinning zijn voorbeelden waarvoor innovatieve oplossingen in ontwikkeling zijn. We willen zowel binnen als buiten de organisatie aandacht blijven besteden aan innovatieve ideeën, alsook de buitenwereld naar binnen halen door o.a. deelname aan innovatieplatforms als VPdelta en het Veenweiden Innovatiecentrum. Door een innovatiebudget van EUR 150.000 per jaar beschikbaar te stellen, kan hieraan invulling gegeven worden.

Digitale transformatie en informatiebeveiliging

Automatisering en voortschrijdende digitalisering bieden kansen voor de verbetering van onze bedrijfsprocessen en dienstverlening. Het brengt daarnaast risico's met zich mee rondom onder meer privacy en de beschikbaarheid van onze systemen. We optimaliseren de fysieke en elektronische beveiliging van gegevens, netwerken en eigendommen.

Kwijtscheldingsbeleid

Het vigerende kwijtscheldingsbeleid wordt deze bestuursperiode voortgezet.

Cultureel erfgoed

Wij zetten water-gerelateerd cultuurhistorisch erfgoed in om mensen onze waterhistorie te laten beleven en hen bewust te maken van het belang van goed omgaan met water. Wij gaan zorgvuldig om met ons cultureel erfgoed.

Financieel beheer

Toekomstbestendig financieel beheer

Ons waterschap beoogt het toekomstbestendig en duurzaam financieel beheer voort te zetten, met een gematigd tarievenbeleid en terughoudend uitgavenbeleid gebaseerd op heldere prioriteiten. De jaarlijkse tariefstijging (inclusief inflatie) houden we op maximaal 3%, waarbij we streven naar minder. Daarbij zal de schuldfinanciering ook op middellange termijn houdbaar moeten blijven, zoals ook de rekenkamercommissie in 2019 heeft geadviseerd. Dit vraagt zowel een prudent rentebeleid als beheersing van kosten en van nieuwe activiteiten. Streven is om de schuldratio niet boven 2,8 te laten stijgen.